

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรม เทคโนโลยี และระบบการสื่อสาร การพัฒนาประเทศจะต้องสอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ โดยจะต้องให้ความสำคัญกับการศึกษาเพราะการศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุด ในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและทำให้สามารถแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆ ของสังคมได้บทบาทของการศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถ มีระบบยุทธวิธีในการคิด รู้จักแสวงหาข้อมูล ประมวลผล จัดระบบข้อมูล และตัดสินใจด้วยตนเอง ดังนั้นระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ จะเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพและความสามารถ ตลอดจนคุณลักษณะต่างๆ ของคนในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8-10 พ.ศ. 2540-2554 กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตมีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (การศึกษาแห่งชาติ, คณะกรรมการ. 2540-2544: 3)

การจัดการศึกษาจำเป็นต้องให้ความสำคัญ และประสบการณ์ทั้งด้านวิชาการ และวิชาชีพควบคู่กันไป เพื่อให้เยาวชนเหล่านั้นได้มีความรู้ความสามารถและมีทักษะในการดำรงชีวิตในสังคมได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสามารถประพฤติดนได้อย่างเหมาะสมในการดำรงชีวิตประจำวัน และความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การแข่งขันในโลกของศตวรรษที่ 21 ประเทศชาติจะอยู่รอดได้ขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชาชน ประชาชนจะมีคุณภาพขึ้นอยู่กับการศึกษาที่ดี และการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพในหลายมิติ โดยเฉพาะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นที่สามารถพัฒนาได้ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2541:23)

จาก แผนการพัฒนาศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรีได้ระบุว่าขณะนี้ประเทศไทยกำลังประสบกับวิกฤติหลายประการ ที่สำคัญ คือ กระบวนการเรียนการสอนยังคงมุ่งเน้นการท่องจำ เพื่อสอบ มากกว่ามุ่งให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้เด็กไทยจำนวน

มากคิดไม่เป็น ไม่ชอบอ่านหนังสือ ไม่รู้วิธีเรียนรู้ปัญหาดังกล่าวหากไม่เร่งแก้ไข คุณภาพชีวิตของคนไทยจะด้อยลง และประเทศไทยจะไม่สามารถยืนหยัดอยู่ได้ในสังคมโลกอย่างมีศักดิ์ศรีท่ามกลางกระแสการแข่งขันของประเทศต่างๆ แต่เป็นที่ประจักษ์ว่าในอดีตจนถึงปัจจุบันกระบวนการเรียนการสอนยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาคนให้มีลักษณะ “มองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี” เพราะการจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นเฉพาะความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหา ไม่นับกระบวนการเรียนให้ผู้เรียนได้พัฒนาการด้านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ การแสดงความคิดเห็น การแสวงหาความรู้ นอกจากนั้นการวัดและประเมินผลการเรียนก็เน้นที่ความจำมากกว่าการประเมินสภาพความสำเร็จที่แท้จริงของนักเรียน จึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่ต้องพัฒนาปรับปรุงระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระบุไว้ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และมาตรา 23 การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้บูรณาการตามความเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542: 17-20)

วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา และเข้าสู่ระบบการศึกษาของไทยครั้งแรกในหลักสูตร พ.ศ.2491 (ศูนย์พัฒนาหลักสูตร, 2533) ดังนั้นจึงต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนาด้วยการศึกษาวิจัยและสร้างผลงานทางวิชาการอื่นๆ เพื่อให้ได้ความรู้ใหม่ๆ ที่เป็นบริบทของสังคมไทย เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงพัฒนาวิชาสังคมศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยในขณะพลเมืองไทย และพลเมืองโลก (เขวภา ประคองศิลป์, 2545)

การเรียนการสอนสังคมศึกษา ครูยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย และท่องจำในแบบเรียนไม่ค่อยได้ใช้เทคนิคการสอน หรือสื่อการเรียนการสอนที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ถูกต้องเหมาะสมจะทำให้ผู้เรียนเกิดแนวความคิด ค่านิยม ความคิดรวบยอด และประหยัดเวลาดังนั้นครูสังคมศึกษาจึงควรใช้สื่อการสอนทุกรายชั่วโมง (วาริ ธีระจิตร, 2534) จากผลการวิจัยของทวีชัย วัฒนชัยศิลป์ พบว่าครูสังคมศึกษาร้อยละ 87.27 ใช้วิธีอธิบายประกอบการซักถาม ดังนั้นนักเรียนจึงไม่ได้รับการพัฒนาทักษะสำคัญๆ หลายประการที่ควรพัฒนา และส่วนใหญ่จะใช้สื่อการสอนเป็นบางชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 86.70 และสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 54.69 จากสภาพปัญหาที่กล่าวมา แบบเรียนมีลักษณะเป็นการรวมเอาหลักวิชามาบรรจุไว้เป็นเนื้อหาเสียเป็นส่วนมากครูผู้สอนและนักเรียนก็ยึดเอาแบบเรียนเป็นหลักในการเรียน ปัญหาที่ตามมาก็คือความรู้ในแบบเรียนนั้นห่างไกลหรือไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง สิ่งที่ถูกก็เป็นเพียงสิ่งที่อยู่แต่ในตำราเท่านั้น เมื่อชีวิตที่เรียนห่างไกลจากชีวิตประจำวันของผู้เรียนนักเรียนย่อมจะขาดความกระตือรือร้น

ต่อบทเรียนมีเพียงคะแนนสอบที่เป็นเครื่องล่อใจให้ต้องเรียน หากได้เรียนเพื่อความรู้และเพื่อการนำไปใช้ไม่ และแบบเรียนถึงจะดีอย่างไร หรือมีความสมบูรณ์เพียงใดก็ยังมีข้อจำกัดอยู่มาก จึงเป็นการระของครูที่จะต้องเชื่อมโยงเนื้อหาที่มีในบทเรียนให้เกี่ยวข้องกับประสบการณ์และชีวิตประจำวันของผู้เรียนเข้าสู่หลักวิชาและทำอย่างไรเราจะสามารถสอนสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ในชั้นเรียนให้เป็นหนึ่งเดียวกับชีวิตนักเรียน ให้นักเรียนได้เกิดองค์ความรู้สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตในยุคข้อมูลข่าวสารในปัจจุบันและอนาคต จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องมีวิธีการที่ทำให้วิชาสังคมศึกษากลับมามีชีวิตชีวาสำหรับผู้เรียนเพื่อที่จะได้ใช้วิชานี้เสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีของสังคม

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สตอรี่ไลน์ เป็นการนำทฤษฎีการเรียนรู้หลายทฤษฎีมาใช้รวมกัน เช่น การบูรณาการ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวเชื่อมโยงไปสู่ชีวิตจริงมาใช้ในการเรียนรู้ (วัฒนาพร ระบุว่าทุกข 2542 : 51) ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกสามารถพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาไปพร้อมๆ กัน Jos Letchert (1997) กล่าวว่าสตอรี่ไลน์ เป็นการนำพลังของเรื่องราวต่าง ๆ รวมเข้ากับเนื้อหา (Content) อย่างมีความหมาย เรื่องราวจะทำหน้าที่ในการกระตุ้นผู้เรียน ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันอย่างมีชีวิตชีวา จุดน่าสนใจของการเรียนแบบนี้ คือ ในแต่ละเรื่องจะเป็นเหมือนชีวิตจริง การแสดงและจินตนาการ โดยการเล่าเรื่องตามเค้าโครงเรื่อง (Plot) ซึ่งประกอบด้วยตัวละครต่าง ๆ องค์กร (Episodes) และการเปรียบเทียบเหตุการณ์ Steve Bell (URL) กล่าวว่าในบทเรียนของสตอรี่ไลน์ “เรื่องราว” คือสิ่งที่ถูกพัฒนาขึ้น ขณะที่มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันระหว่างผู้เรียน เพราะถึงแม้ว่าครูจะเป็นผู้รู้ลำดับการทั้งหมด แต่ผู้เรียนเป็นผู้ให้รายละเอียดของเรื่อง ครูรู้ว่าผู้เรียนต้องออกแบบครอบครัวบ้าน แต่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างสรรค์วิสัยทัศน์มากมาย จากการเขียนชีวประวัติ การอธิบาย ความสนใจ งานอดิเรก และบุคลิกลักษณะ เป็นต้น ฉะนั้นในแต่ละวันไม่เพียงแต่ผู้เรียนเท่านั้นที่จะเกิดความตื่นตัว แต่จะเป็นสิ่งที่แปลกใหม่สำหรับครูผู้สอนด้วย ดังนั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้สตอรี่ไลน์จึงน่าจะเป็นการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่จะสามารถพัฒนาการเรียนวิชาสังคมศึกษาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

จากผลการวิจัยในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้สตอรี่ไลน์ ของเกรียงไกร ยิ่งสง่า และสมนึก ปฏิปทานนท์ ซึ่งศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังได้รับการเรียนการสอนโดยใช้สตอรี่ไลน์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาให้นักเรียนมีความรู้และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี ตลอดจนทำให้บุคคลมีคุณภาพ สามารถพัฒนาสังคม และประเทศชาติให้เจริญ

รุ่งเรืองต่อไป ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยสนใจที่จะศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งจากการศึกษาผลการสอบ O-NET ประจำปีการศึกษา 2551 ในวิชาสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับต่ำคือ ร้อยละ 41.82 (<http://www.ryt9.com/s/tpd/845285>) ผู้วิจัยจึงมีความคิดว่าการใช้ สตอรี่ไลน์ในการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 น่าจะได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น อีกทั้งชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ยังเป็นชั้นแรกซึ่งเป็นพื้นฐานของช่วงชั้นที่ 2 ผู้วิจัยจึงเห็นว่าหากพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้สูงขึ้นได้แล้ว ก็จะส่งผลให้การศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นและจะทำให้การสอบผล O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในครั้งต่อไปสูงขึ้นไปด้วย และเพื่อตอบสนองต่อความมุ่งหมายในการพัฒนาเด็กไทยให้มีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ เรื่องหน้าที่พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังใช้วิธีการสอนแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ เรื่องหน้าที่พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อน และหลังใช้วิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ เรื่องหน้าที่พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แบบวิธีการสอนปกติ และวิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังใช้วิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3 อ.สะเดา จ.สงขลา จำนวน 51 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านคลองแวง(ชาตินุญชาคาร) มิตรภาพที่ 230 อ.สะเดา จ.สงขลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 2 ห้องเรียน 60 คน ซึ่งได้มา

จากการสุ่มแบบเจาะจง และแบ่งนักเรียนเป็น กลุ่มควบคุม 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 30 คน และ กลุ่มทดลอง 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 30 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนแบบปกติ และการสอนแบบสตอรี่ไลน์

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ เรื่องหน้าที่พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย และความพึงพอใจต่อการสอนแบบสตอรี่ไลน์

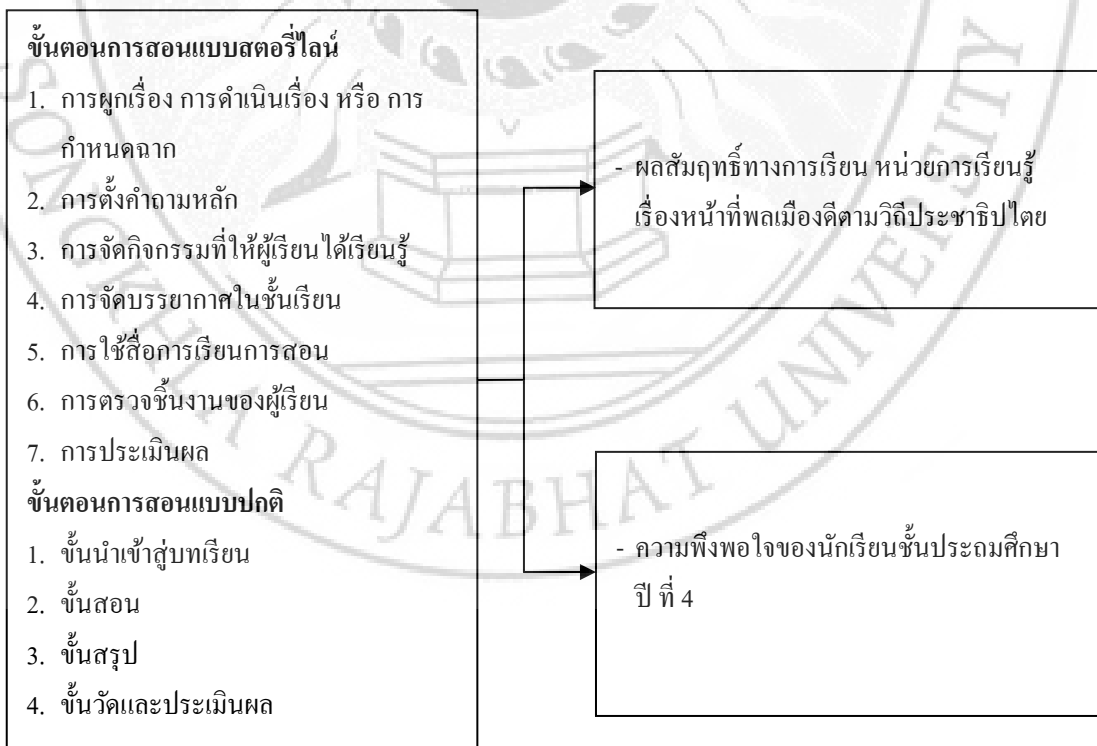
4. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านคลองแวง (ชาติบุญยิววิทยาการ) มิตรภาพที่ 230 หน่วยการเรียนรู้ เรื่องหน้าที่พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

5. ระยะเวลาในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ปฏิบัติการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 มีแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 8 แผน โดยแบ่งเป็นแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ จำนวน 3 แผน และแผนการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ จำนวน 3 แผน ใช้เวลาสอนแผนละ 4 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง

กรอบแนวคิด

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ เรื่องหน้าที่พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าหลังได้รับการสอนแบบปกติ
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ เรื่องหน้าที่พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าหลังได้รับการสอนแบบสตอรี่ไลน์
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ เรื่องหน้าที่พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แบบวิธีการสอนปกติ และวิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์ มีความแตกต่างกัน
4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบสตอรี่ไลน์ อยู่ในระดับมาก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ เรื่องหน้าที่พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย หมายถึง คะแนนของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบเพื่อประเมินผลสรุปในหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นคำถามที่วัดเนื้อหาและพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้านดังนี้

- 1.1 วัดด้านความจำ
- 1.2 วัดด้านความเข้าใจ
- 1.3 วัดด้านการนำไปใช้
- 1.4 วัดด้านการวิเคราะห์
- 1.5 วัดด้านการสังเคราะห์
- 1.6 วัดด้านการนำไปใช้

2. สตอรี่ไลน์หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีการผูกเรื่องให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และตามลำดับเหตุการณ์ หรือการกำหนดเส้นทางการเดินเรื่อง โดยใช้คำถามหลักนำไปสู่กิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อค้นหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง มีขั้นตอน ดังนี้

- 2.1 การผูกเรื่อง การดำเนินเรื่อง หรือ การกำหนดฉาก
- 2.2 การตั้งคำถามหลัก
- 2.3 การจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้
- 2.4 การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน
- 2.5 การใช้สื่อการเรียนการสอน

2.6 การตรวจชิ้นงานของผู้เรียน

2.7 การประเมินผล

3. การสอนแบบปกติ หมายถึง วิธีสอนแบบปกติว่าเป็นการสอนที่ยึดคู่มือครูของกรมวิชาการเป็นหลัก ซึ่งมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับคือ ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป และขั้นวัดและประเมินผล

4. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกเชิงบวก คือความรู้สึกในทางที่ดี ชอบ หรือพอใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการสอนแบบสตอรี่ไลน์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ เรื่องหน้าที่พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย เพื่อเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และการเรียนชั้นสูงต่อไป

2. เป็นแนวทางสำหรับครูในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสตอรี่ไลน์ในการพัฒนาทักษะการสร้างองค์ความรู้กลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม